

25.77x27.07	1	עמוד 6	הארץ - WATEC	13/10/2015	50009385-0
עופר שפיר משרד עורכי דין - 17050					

רפורמה שהצליחה

למרות הביקורת החריפה, שנמתחה לאורך השנים האחרונות כלפי הליך תיאגוד משקי המים והביוב, אפשר לומר שהרפורמה מהווה הצלחה | עו"ד עפר שפיר

מתקן ביוב לשאיבה צמוד לחוף הים | צילום: ניר כפרי

בשנת 2001 נחקק חוק תאגידי מים וביוב. החוק חייב כל רשות מקומית, להוציא מועצות אזוריות, לחדול מלספק שירותי מים וביוב בתחומן ולהעביר את האחריות והסמכות מידיהן לתאגידים שיוקמו על ידן. החוק והכללים שפורסמו מכוחו הקימו חיץ עבה ונוקף שה בין התאגידים לבעלות השליטה בהם - הרשויות המקומיות, במטרה למנוע מהאחרונות כל מעורבות בניהולם, ובדרך זו להמשיך ולעסוק בתחומי המים והביוב שהיו נחלתן עד אז. אקט חקיקתי דרסטי זה נולד ונועד בעיקרו, על מנת לעצור את "הדימום הפיננסי" ממנו סבלו מרבית משקי המים והביוב המוניציפליים. זאת בעיקר, עקב השימוש הנרחב שעשו הרשויות בכספים שנגבו על ידן ושתכליתם הבלעדית הייתה מימון שרותי מים וביוב, למטרות אחרות.

הינה מתן שירותי מים וביוב. ואכן, הניסיון מלמד, כי זליגת כספים מהתאגיד לרשות המקומית צומצם מאוד.

● מרביתם המכריעה של הכספים שנגבו על-ידי התאגידים הושקעו בהתקנה, בשדרוג ובשיקום מערכות אלה. כמונחים שנתיים הוכפלו ואף רובעו וחומשו הכספים לעומת ההשקעות מצד הרשויות המקומיות בשנים שקדמו להקמת התאגיד. השקעות אלה הביאו, בתוך שנים ספורות, לשיפור ניכר במצבן של מערכות המים והביוב הציבוריות. בנורסף, הותקנו בחלק ניכר מהתאגידים מערכות טכנולוגיות מתקדמות של קריאת צריכת מים ואיתור תקלות מרחוק. מגמה זו רק תלך ותגבר בשנים הבאות.

● בשירות לצרכן חל שיפור ניכר לאחר מספר שנים של "חבלי קליטה", ניסוי וטעייה. מועצת רשות המים פירסמה כללים הקובעים אמות מידה לשירותים לצרכן במגוון ממשקים שבינה לבין התאגיד. אלה, בצירוף הניסיון שצברו התאגידים, הובילו, כאמור, לשיפור במגוון פרמטרים: החל ממתן תשובות לפניות הצרכן, המשך בכינון מנגנון ני ברור וליכון של תלונות, התראות מוקדמות על נזילות ותקלות ועוד.

● גם בכל הקשור להוצאות ותקורות חל שיפור ניכר לעומת המצב טרום התיאגוד. הוקטנה במידה ניכרת מצבת כוח האדם בשירות התאגידים לעומת מצבת העובדים בשירות הרשויות המקומיות. אלה האחרונות החזיקו ברשותן מנגנונים מנופחים ועתירי כוח אדם לטובת שירותי המים והביוב, וזאת במידה רבה בחסותה של תרבות ארגונית שמרנית, תולדה של הסכמים קיבוציים כובלים ושלולי גמישות ניהולית. מגבלות אלה הוסרו במידה רבה עם הקמת התאגידים, שאינם כפופים למערכת היחסים הקיבוציות החולשות על המגזר המוניציפאלי.

● תחום נוסף בו חל שיפור רב הינו הטיפול בשפכים. כללים שפירסמה מועצת רשות המים בתחום זה, נאכפים באופן יעיל על-ידי התאגידים מול בתי עסק ומפעלים מפיקי שפכים מזהמים. בראייה ארוכת טווח, ברור כי טיפול ואכיפה מוקפדים בנושא זה הינם אינטרס ציבורי ראשון במעלה במישור הבריאותי והאקולוגי.

משקי המים והביוב הינו אחת מהרפורמות הבודדות במגזר הציבורי שיצאה לפועל ויושמה. בחינה הוגנת של הדברים, מכיאה אותי למסקנה כי הרפורמה השיגה את יעדיה העיקריים: שיפור ניכר ודרמטי ברמת שירותי המים והביוב הציבוריים. למיטב שייפוט, לא יהיה זה מופרז לקבוע, כי רפורמה זו הציחה, לא פחות מכך, את משקי המים והביוב מקריסה מוחלטת במישור הכספי והתיפקודי.

● אין כל שחר לטענות המוטחות חדשות לבקרים כנגד התאגידים, כאילו הם גורמים לעליית מחירי המים. האמת העובדתית הפשוטה הינה, כי התאגידים דים כלל אינם קובעים את תעריפי השירותים שהם גובים מהצרכנים. תעריפים אלו נקבעים בלעדית על-ידי מועצת רשות המים. האמרת התעריפים במרוצת השנים האחרונות משקפת את הצרכים והעלויות הריאליות של שירותי המים והביוב.

ולמרות כל מה שנכתב לעיל, אין פירוש הדבר כי הליך התיאגוד הינו נטול חסרונות וחף מבעיות. נהפוך הוא. ההליך מרובה מהמורות ונעשו בו מהלכים שגויים, הן ברגולציה והן בתפקוד. עם זאת, תיאגוד

הכותב מתמחה בתחום המוניציפלי ובתחום התשתיות ומחברם של הספרים "אגרות היטלי פיתוח ברשויות המקומיות" ו"תאגידי ים וביוב".

פתרון אפקטיבי

להלן כחינה של דרך התנהלותם ותיפקודם של תאגידים בהתייחס למספר היבטים ותחומים עיקריים:

● ראש וראשון היווה תהליך התיאגוד פתרון אפקטיבי לבעיה העיקרית בגינה הוא בא לעולם - ניצול ההכנסות מתשלומים ייעודיים לטובת משקי המים והביוב לתכליות אחרות. כל עוד נגבו תשלומים אלה על-ידי הרשות המקומית, קיים היה הפיתוי לנהוג כך בכספים הייעודיים. הפיתוי הזה אינו מתקיים בתאגיד המים, שכל תכלית קיומו